

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 46a i art. 46b pkt 1–6 i 8–12 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284, 322, 374 i 567). Wydanie rozporządzenia jest związane ze zwalczaniem epidemii COVID-19.

Biorąc pod uwagę wzrost ryzyka zakażenia wirusem SARS-CoV-2 oraz zidentyfikowane przypadki zachorowań na COVID-19, jest konieczne podjęcie działań profilaktycznych, zapobiegających rozprzestrzenianiu się tego wirusa.

Projektowane rozporządzenie ma na celu uszczegółowienie przepisów dotyczących obowiązku zakrywania ust i nosa, który został wprowadzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 658), i który ma zacząć obowiązywać od dnia 16 kwietnia 2020 r. Projekt wskazuje na konkretne sytuacje, w których obowiązek zakrywania ust i nosa obowiązuje, a także wskazuje na odstępstwa od tego obowiązku. Przez budynek użyteczności publicznej, w którym trzeba będzie zakrywać usta i nos, należy rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, a także budynek biurowy lub socjalny. Z kolei nieruchomością wspólną - zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz. U. z 2020 r. poz. 532 i 568) jest grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali (chodzi np.: o części wspólne budynków wielorodzinnych: klatki schodowe, windy, pralnie itp.). Z uwagi na to, że obowiązek zakrywania ust i nosa dotyczy:

1) zakładów pracy (w tym także biur) - z wyłączeniem osób tam zatrudnionych (niezależnie od podstawy zatrudnienia), chyba że chodzi o osoby wykonujące w danym zakładzie obsługę klientów lub interesantów,

2) budynków użyteczności publicznej - z wyłączeniem osób tam zatrudnionych (niezależnie od podstawy zatrudnienia), chyba że chodzi o osoby wykonujące w danym budynku obsługę klientów lub interesantów,

3) innych miejsc ogólnodostępnych (o publicznym charakterze tj. dostępnych dla nieograniczonej liczby osób) takich jak np.: obiekty handlowe i usługowe

- nie dotyczy on np.: prac rolników w gospodarstwie rolnym czy te z przebywania na terenie prywatnym - jak np.: taras czy własna nieruchomość gruntowa wokół domu.

Zakłada się, że obowiązek zakrywania ust i nosa będzie dotyczyć wszelkiego sposobu poruszania się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (w tym po drogach, nie tylko publicznych) - a zatem środkami komunikacji publicznej, rowerem, motocyklem, skuterem, hulajnogą, pieszo oraz pojazdami samochodowymi (w tym w ramach komercyjnego przewozu osób) - w przypadku tego ostatniego gdy jadą nim osoby sobie obce (inne niż wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące).

W zakresie noszenia maseczek przez dzieci źródła są skąpe. I tak w USA (CDC) proponują wyłączenia dla dzieci poniżej 2 r.ż., z trudnościami w oddychaniu, niezdolnych z innych powodów do zdjęcia maski (anyone who has trouble breathing, or is unconscious, incapacitated or otherwise unable to remove the mask without assistance):

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prevent-getting-sick/diy-cloth-face-coverings.html>

ECDC natomiast zwraca tylko uwagę, że dzieci źle będą znosić maski: Face masks are not well tolerated by certain population groups (e.g. children) or by persons with chronic respiratory disease:

<https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>

Z uwagi na liczne postulaty w tym zakresie, a przede wszystkim stanowisko Konsultanta Krajowego w dziedzinie pediatrii zdecydowano, że granicą, od której dzieci miały obowiązek zakrywania ust i nosa będzie wiek 4 lat.

W zakresie pkt 2 w ust. 2 w § 18 należy wskazać, że oprócz dzieci do 4 r.ż. może być problem zasłanianiem ust lub nosa w przypadkach spowodowanych stanem zdrowia, niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i głębokim, całościowymi

zaburzeniami rozwoju (np.: taką, która wiąże się z nadwrażliwością sensoryczną w okolicach twarzy - taką jak spektrum autyzmu, lub fikcjami np. związanymi ze strachem przed śmiercią w związku z zakryciem części twarzy) albo niesamodzielnością. Odnosnie stanu zdrowia, to należy wskazać, że jest to kwestia indywidualna. Podnosi się, że szczególnie z punktu widzenia chorób płuc oraz chorób wewnętrznych nie powinno stosować się żadnych wykluczeń co do zasłaniania ust i nosa, o ile dana osoba przestrzega zaleceń lekarskich.

Co do zasady kierujący środkiem publicznego transportu zbiorowego w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2475, z późn zm.), zwanej dalej „u.p.t.z.”, oraz kierujący - w przypadku tzw. przewozów komercyjnych, będą mieli obowiązek zakrywania ust i nosa, chyba że operator publicznego transportu zbiorowego albo organizator tego transportu w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 8 i 9 tej ustawy albo przedsiębiorca wykonujący działalność w zakresie zarobkowego przewozu osób, zapewnia oddzielenie kierującego od przewożonych osób w sposób uniemożliwiający styczność w rozumieniu art. 2 pkt 25 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Przez styczność rozumie się bezpośredni lub pośredni kontakt osoby ze źródłem zakażenia, jeżeli charakter tego kontaktu zagrażał lub zagraża przeniesieniem na tę osobę biologicznych czynników chorobotwórczych.

Natomiast § 18 ust. 2 pkt 7 dopuszcza odprawianie mszy i innych czynności religijnych przez duchownego bez tzw. maseczki.

Z kolei wyłączenie w pkt 8 w § 18 ust. 2 pozwoli wyłączyć z obowiązku zakrywania ust i nosa żołnierzy Sił Zbrojnych RP, żołnierzy wojsk sojusznicznych oraz funkcjonariuszy SKW i SWW w trakcie wykonywania przez nich obowiązków służbowych, w tym także w trakcie przemieszczania się pojazdami służbowymi. Umożliwi to odstępstwo dla wymienionej grupy pod warunkiem, że będą oni stosować środki adekwatne do okoliczności.

Normę ust. 3 w zmienianym § 18 zawarto, gdyż wprowadzenie dodatkowego warunku oddzielenia stanowisk kasowych przesłoną ochronną (np. pleksi, okienka za szybą np. na poczcie) minimalizowałoby ryzyko transmisji patogenu przy kasie, a jednocześnie pozwoliłoby to personelowi wykonywać prace fizyczne np. przy rozładunku towarów w przyłbicach – kiedy dobra cyrkulacja powietrza jest ważna.

Przepis § 18 ust. 4 ma za zadanie określić, że będzie konieczne odkrycie twarzy w celu identyfikacji lub weryfikacji tożsamości (co obejmuje także wiek) osoby nie tylko w ramach

np.: działalności uprawnionych organów, w tym Policji czy Straży Granicznej. Bezwzględny nakaz zakrywania usta i nosa nie koresponduje chociażby z:

1) możliwością wypłaty środków zgromadzonych na rachunku bankowym bezpośrednio w oddziale banku, gdzie jest dokonywana identyfikacja wizualna przez kasjera przy realizacji takiej dyspozycji;

2) udzielaniem niektórych świadczeń zdrowotnych;

3) koniecznością sprawdzenia czy dany rodzaj produktu, kupuje osoba pełnoletnia.

Projekt rozporządzenia przewiduje również w zmienianym § 2, że z obowiązku odbycia kwarantanny zostaną zwolnione również osoby wykonujące pracę na platformach wydobywczych i wiertniczych zlokalizowanych na Morzu Bałtyckim w Polskiej Strefie Ekonomicznej. Wyłączenie ma na celu zapewnienie dostępności personelu, koniecznego dla zapewnienia realizacji na platformach operacji związanych w wydobywaniem – obsługi platformy oraz osób świadczących usługi na tych platformach. Zmianowy charakter pracy świadczonej przez obsługę platform wydobywczych i wiertniczych obejmujących 14-dniowe okresy świadczenia pracy, po których następuje 14-dniowy okres przerwy, w zestawieniu z obowiązkiem odbycia 14-dniowej kwarantanny, oznacza dla osób zatrudnionych na platformach brak możliwości realizacji przez te osoby podstawowych czynności bytowych – jak np. zakup żywności, leków, w okresie pobytu w miejscu zamieszkania, ponadto oznacza odmienny sposób traktowania będący wynikiem jedynie charakteru umowy o pracę. Przyjęte ograniczenia stwarzają zagrożenie dotyczące zapewnienia ciągłości funkcjonowania platform wiertniczych ze względu na braki w personelu obsługującym platformę.

Z kolei zmiana w § 5 umożliwi szacowanie szkód rolniczych w zakresie upraw i płodów rolnych wyrządzonych przez zwierzynę.

Projekt doprecyzowuje również § 16 ust. 1 pkt 1 w zakresie miejsc, z których ogranicza się korzystanie. Zgodnie z art. 5 pkt 21 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 i 471) terenem zielonym są tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

Zmiana w § 17 w ust. 1 pkt 2 wynika z tego, że przepis art. 1a ust. 4 pkt 3a u.p.t.z., do którego odsyła projektowane rozporządzenie, zawiera następującą definicję pojęcia „środki publicznego transportu zbiorowego”: „3a) środkach publicznego transportu zbiorowego - należy przez to rozumieć środki transportu wykorzystywane w transporcie kolejowym lub drogowym, w przewozie o charakterze użyteczności publicznej, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym”. Odesłanie do powyższej definicji powoduje ryzyko, że obowiązek, który wynika z projektowanych przepisów nie będzie dotyczył przewozów o charakterze komercyjnym, a więc wszystkich poza tymi, które realizowane są na podstawie umów o świadczenie usług publicznych, bo właśnie te mają charakter użyteczności publicznej, o którym mowa w ww. przepisie. Wspomniane przewozy komercyjne wykonywane są na podstawie decyzji o przyznaniu otwartego dostępu, wydawanych przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego. Przewozy w tym trybie wykonują na terytorium Polski m.in. następujący przewoźnicy kolejowi: „PKP Intercity” S.A., Polregio sp. z o.o., „Koleje Mazowieckie - KM” sp. z o.o. i Koleje Dolnośląskie S.A. W związku z powyższym, w projektowanym przepisie § 17 w ust. 1 pkt 2 (a w konsekwencji w § 18 ust. 1 pkt 1) należy odesłać do art. 4 ust. 1 pkt 14 u.p.t.z., tj. do definicji „publicznego transportu zbiorowego”, która brzmi następująco: „14) publiczny transport zbiorowy - powszechnie dostępny regularny przewóz osób wykonywany w określonych odstępach czasu i po określonej linii komunikacyjnej, liniach komunikacyjnych lub sieci komunikacyjnej”. Jest to definicja zdecydowanie szersza, kompleksowo obejmująca różne gałęzie transportu, niezależnie od charakteru i podstawy wykonywania przewozu osób.

Rozporządzenie wejdzie w życie z dniem ogłoszenia – zgodnie z art. 46 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia.

Rozporządzenie nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Rozporządzenie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, jeżeli prowadzą oni działalność związaną z ograniczeniami przewidzianymi w rozporządzeniu.

Rozporządzenie nie jest sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.